

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodi každú nedeľu.	<i>Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.</i>
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ: VIKTOR HORNÝÁNSZKY.	Sem sa majú posilať predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „		
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Alexander Petőfi.

Panslávské shromaždenia.

Beď terajší ministerský predseda Koloman Széll prevzal kreslo vlády, v svojej programnej reči osvedčil sa, že jeho heslom je a aj bude: zákon, právo a spravodlivosť. Slová tieto boli s tým najväčším oduševnením, s tou najväčšou radosťou prijaté po celej krajine, lebo veď každý občan tejto slobodnej vlasti nadmier teší sa tomu, že ten, v jehož rukách je složená veľká moc, chce sa vo všetkom prídŕžať zákona, práva a spravodlivosti.

Jak sa toto pekné heslo po krajine roznieslo, nastala všeobecná radosť. Ktorí skutočne milujú spravodlivosť, tí sa tešili, že nová vláda slávnostne prisľúbila, že bude spravodlivá, a tí zase, ktorí radi vyuzitkujú spravodlivé smýšľanie iných vo svoj vlastný prospech, tí sa tešili, že teraz nastane doba, v ktorej sa možno dopustí pod rúškou práva a spravodlivosti mnohých prechmatov, možno isté práva zneužívať. Onému peknému heslu ministerského predsedu tešili sa nadmier medzi inými i národnostní prepriatci, alebo ako sa oni radi nazývajú, národnostní vodcovia. Ministerským predsedom hlásanej spravodlivosti netešili sa títo páni natoľko z lásky k pravde a právu, ako radšej z tej príčiny, že sa už vopred videli v kruhu nepočetného vraj ľudstva, ktoré sa slepo hrnie za nimi, ktoré opojene prijíma nimi hlásané zkazonské zásady a myšlienky.

A títo národnostní prepriatci, alebo ako ich v každodennom živote nazývame, panslávci, sotva sa terajšia vláda v svojom postavení dobre zohľadila, prichytili sa celou silou do práce, do práce nevlásteckej. Predošlá vláda čo možno najprísnejšie držala na úzde národnostných vodcov, nedovolila im žiadať taký krok, o ktorom sa vopred s celou istotou dalo vedieť, že cieľom toho je len poburovanie a huckanie. Vtedy národnostní prepriatci nielen doma, lež aj v cudzozemských časopisoch sťažovali sa na vládu, že s nimi nespravodlivo nakladá, že ich prenasleduje, že im odoberá zákonom zaručené práva.

Pod terajšou vládou sa všetko zmenilo. Koloman Széll a jeho celá vláda povoľuje každému všetko to, čo mu v smysle zákona patrí. Panslávci opierajúc sa na túto prísnu spravodlivosť ministerského predsedu, vyvinujú živú akciu po Horniakoch v prospech svojich zásad. V každom významnejšom meste vydržiavajú shromaždenia a na týchto vynášajú uzavrenia, vlastne odtiaľto vysielajú prosby k vláde. My sme sa už boli raz osvedčili, že sme priateľmi toho, aby sa jedenkaždý v tejto slobodnej uhorskej vlasti smel v medziach zákona slobodne, voľne pohybovať. Povedali sme otvorene, že sme priateľmi všeobecnej občianskej slobody. Ale tentoraz musíme aj to

soznať, že je mnoho, čo síce zákon nebráni, alebo aj zjavne dovoľuje, pritom všetkom ale práva tieto dobrý vlastenec používa len tak, a len po tú mieru, aby všeobecnému záujmu vlasti neškodil. Jedonkaždý dobrý vlastenec čokoľvek koná, vždy má pred očima nielen vlastný záujem, nielen osobný osob, lež hľadí v prvom rade na dobro vlasti.

A majúť toto pred číma, počínanie uhorských panslávov musíme rozhodne odsúdiť. Lebo čo robia? Pohybujú sa oni síce v rámci zákona, neprevinia sa v ničom proti mrtvej litere nariadení tým, že svolávajú slovenský ľud do shromaždení. Tým ale, že na týchto shromaždeniach zápalistými rečami rozduchujú v ľuďoch nenávisť proti vláde, nenávisť proti spoluobčanom a nenávisť proti jestvujúcemu poriadku, konajú nevlásteckú vec. Na týchto shromaždeniach v prvom rade ponosujú sa národnostní agitátori, že vláda odoberá Slovákom ich otcovskú slovenskú reč. Toto odoberanie otcovskej reči líčia tak živými farbami, že kto nezná pomery, skutočne sa zdesí nad ukrutnosťami, ktoré rečníci, len aby čím skvelejší výsledok docielili, nastolujú svojim poslucháčom. Jestli že ale niekto, čo s jak malou pozornosťou sprevádza beh vecí, tak vidí, že o násilnom odoberaní slovenského jazyka nemôže byť ani reči. Pozrime si len iné krajiny, kde panujúci živel skutočne ešte aj dnes ohňom a mečom kynozí cudziu reč. Tu je chýrna nemecká ríša, kde Slovanov kántria natoľko, že dnes-zajtra zostane po nich iba historická pamiatka. V Uhorsku naproti tomu sama vláda vydáva v slovenskej reči písané učebné knihy, stará sa o to, aby slovenský ľud mal časopisy, knihy v jeho materinskej reči písané. Takéto pokračovanie vlády nemožno pomenovať násilným maďarčením. A kto to tvrdí, ten zlomyselne búri vášne u ľudu, ten hucká ľud.

A že vláda poskytuje príležitosť Uhorsko obývajúcim národnostiam, aby si osvojili štátnu reč, tým nemaďarisuje násilne, lež robí len to, čo je jej povinnosťou; kto nechce, ten si aj tak neosvojí tú reč, ktorej známosť mu je tak potrebná, a čo neskôr tak horko obanuje. Že štát prísne dolieha na to, aby sa mládež vo vlásteckom duchu vychovávala, to jej snáď ani ten najpredpojatější človek nebude za zlé mať. Také školy len nemôže trpeť, kde učiteľia do srdca útlej mládeže miesto lásky k vlasti vstúpajú lásku k jakejsi slavianskej otčine, nemôže trpeť také školy, z ktorých vyšli mladíci snívajú o tom, ako budú po krásnych, krvou predkov našich zbrodených poliach jazdiť ruskí kozáci. — O násilnom maďarovaní sníva sa len národnostným prepriatcom, v skutku ho ale v živote niet.

Čo sa týče ostatných otázok, ktoré sa na týchto shromaždeniach pojednávajú, tie sú tiež tak volené, aby sa pomocou nich čím viac ľudu shromaždilo. Revisia cirkevno politických zákonov je hlavným bodom programu ľudovej strany, odtiaľ si ho požičali. Všeobecné tajné volebné právo žiadajú socialisti, národnostiar tedy žiadaním toho, pomáhajú socialistom. Vlastného nemajú iné, jako sfažovanie si na násilné maďarovanie a tento bod programu nemá žiadneho základu.

Jako sme pripomenuli národnostní agitátori v smysle zákona smú svolávať shromaždenie, tým nekonajú protizákonnú vec, že ale na týchto shromaždeniach živými farbami hovoria o vymyslených krivdách, tým konajú nevlasteneckú vec. Od národnostných agitátorov nemôžeme a ani nečakáme, žeby sa s cesty, ktorú nastúpili, vrátili, očakávame ale od nášho dobrého slovenského ľudu, že agitátorov nebude nasledovať. Slováci sú a boli dobrí vlastenci, ktorí sa úprimnou, vreľou synovskou láskou vinú k ich otčine, ktorí ochotne spoluúčinkujú na zveľadku spoločnej vlasti, ktorý zveľadok sa len tak dá myslieť, keď všetci svorne pracujeme na jej dobrou. Dôverujeme vo vlasteneckosť našich slovenských spolubratov, že vydežiavanie ďalších nevlasteneckých shromaždení spravia nemožným, neberúc na nich podielu. Nech ľud ukáže agitátorom týmto, že nesúhlasí s ich skutkami, lež že chce zostať aj naďalej tak vlastenecký, jako bol dosiaľ.

Slovo k rodákom.

Pol stolecia minulo od onoho osudného dňa, v ktorý nadšený pevec národa, bojovník práva a slobody, mladušký básnik Alexander Petöfi na nivách šegešvárskech nenahraditeľnú smrť podstúpil. Biedny nástroj zpupanej samovlády vyhasil svetlo života slobodnému mužovi. Hmota zvířala nad duchom.

Päťdesiat rokov je tomu dnes, čo zapadajúce už sloko mladej slobody národa po prvý raz v celku sa zatmilo, a nie div, že onedlho potom cele zapadlo.

No žije Pán Boh! — nedá on zahynúť pravde a právu.

Slnko sa znovu zjavilo a v hroby pochovaná sloboda vstala z mŕtvých. No nevstali s ňou pre ňu a za ňu padli bojovníci.

Jedine požehnaná pamiatka žije a žiť bude na veky-vekov!

I dnes milliony občanov, ba celý národ uhorský slávne slávi pamiatku veľkého syna vlasti, ktorý pred päťdesiat rokami svoj drahý život obetoval na oltár vlasti, a krv svoju za slobodu vycedil.

Milliony vďačnými slzami zarosených očí hľadá to miesto, onú Golgothu slobody, ktoré bolo svedkom posledného boja mladuškeho pevca voľnosti, vlastenectva a lásky! Millionami srdce chveje sa žiaľ i hrdosť: žiaľ nad nenahraditeľnou ztrátou, a hrdosť nad veľikofou padlého hrdinu. Hrdosť, pýcha a chlúba, že on bol *naším*.

Podivné sú cesty Božie! Ale aj poučné. Maďake zkusujeme z nich predovšetkým nekonečnú milosť a lásku ku nám, potom ale to, že pred ním všetci sme rovní.

Alexander Petöfi nepatrný synček chudobného mäsiara, z horných našich strán na Dolniakoch sa usadivšieho, z milosti Božej nevšednými vlohami nadaný v útlom veku junáctva stal sa povestným mužom, velikosti ktorého korí sa nie len národ, lež smelo možno tvrdiť, že i celý vzdelaný svet.

Syn ľudu, dieťa pospolitých rodičov, vyvíhnuť sa na prestol duševného kniežatstva.

Lebo verne a neunavne plnil povinnosť.

Príklad vlastenectva zanechal nám. On — syn rodičov slovenského jazyka, — videl spoločný národ na nivách požehnaného Uhorska; jemu vlasť a národ byly jedným a tým istým. Šťastnou, blaženou chcel vidieť otčinu, veľkým, práva požívajúcim a slobodným milovaný národ. Veškeré snahy, všetky svoje sily i schopnosti venoval ideálom svojim, ktoré byly vlasť, národ a sloboda.

Hlasy mohutnej jeho lutny široko-ďaleko zavznievaly. Spevy lásky, vlastenectva a túžby po voľnosti ozívaly sa v každom kúte krajiny. Perlamy a drahokameňami poezie obdaroval národ, sám ale jarmo chudoby nosil.

Rázný, ostrý, neúprosný bol jeho hlas, ktorým spiaci a zmalátnelý národ kriesil, budil, posmeľoval; ktorým netečnosť, ľahostajnosť, odrodilstvo a cudzobažnosť spoluobčanov karhal, súdil. Povolánym vodcom národa stal sa on, ktorý nebúri, nerozkazuje, lež vedie. Keď prebudенý národ k nutnej sebaobrane sa schystal, buditeľ národa sa neúľahol, lež zastal si do prvých radov ta, kde v odmenu smrť rozdával.

Bojoval — a padnul. Milosť Hospodinova smrť mu zoslala v údel, aby nevidel hrozný pád národa, ktorý tisíc násobne ukrutnejším by mu bol býval, ako oná ostrá kopia kozácka, ktorá jeho za rod a vlasť žijúce a mrúce srdce prebodla.

Padnul — a zahynul. Telesné pozostatky jeho — tá neoceniteľná relikvia, — nik nevie kam sa podely. Nám je len to známe, kde ho ostatný raz v bitke u Šegešváru videli, a myslíme, že tam aj dokonca.

Preto shromaždili sa nesčíslné hŕby ctiteľov pamiatky jeho dnes na onom ukrutnom a predsa

posvätnom mieste, aby sa korily pamiatke jeho. Preto aj my aspoň duchom prítomní sme na onej slávnosti, ktorá je spoločným pokladom našim — neoceniteľným, nepreplateľným.

Bárby všetci synovia vlasti vzali si príklad z nášho oslávenca, aby i oni tak nežistne, no tak vrele a úprimne milovali ľud, vlasť a národ, ako to urobil a dokázal Petőfi.

Príklad zanechal nám, no mnohí sú, ktorí naň hľadajú, no nevidia ho. Bol národným apoštolom a zostavil nám pravé evanjelium lásky k vlasti, rodu a voľnosti; no mnohí sú, ktorí slová týchto písem falošne vykladajú. On bárs skalnatú a trnistú, ale rovnú a širokú cestu povinnosti ukázal nám; predsa mnohí sú, čo krivé, pokútne a tmavé chodníky vyhľadajú i chodia ponich.

No veríme, že milosť Božia nás neopustí.

Dobrotivý Pán Boh, ktorý nám dal i vzal oslávenca, dá nám chtenia, sily, aby sme, poznajúc povinnosti, tak neohrozene, bezžistne a vytrvale v službe národa a vlasti trvali, ako zvečnelý nesmrteľnej pamäti verný syn ľudu Alexander Petőfi.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Žabokrekská vyslanecká voľba. Kandidát ablegátstva v žabokrekskom okrese Béla Vörösmarthy, štátny sekretár v ministerstve pravosúdia, držal minulú nedeľu programnú reč. Vörösmarthy prišiel do Žabokrek v sprievode viac ablegátov a iných krajinských hodnostárov; voličia čakali ho vo veľkom počte, medzi nich dorazil od železničnej stanice v sprievode skvelého banderiuma.

Z programnej reči vyzdvihujeme tu v krátkosti nasledujúce. Rečník osvedčil sa, že je prívržencom liberálnej strany. Čo sa týče hospodárskeho pomeru k Rakúsku hovorí, že chce iba v tom náde samostatné colné územie, jak budeme k tomu prinútení. Obsírne zaoberal sa s tými reformami, ktoré budú na poli pravosúdia najbližšie do života uvedené. V každodennom živote veľmi citíť potrebu súdneho pokračovania v občianskych pravotách. Návrh zákona tohoto pokračovania je v práci — hovorí štátny sekretár. — Jaknáble bude do života uvedený zákon o pokračovaní v občianskych pravotách, pravoty nebudú viac tak dlho trvať, a napriek tomu vyšetovanie bude základnejšie. Veľmi prajne účinkoval na poslucháčov sľub kandidáta, že bude reformovaný aj zákon o eksekúciách, asíce v tom smysle, že bude obmedzený počet takých eksekúcií, pri ktorých sa z eksekvovaných a predaných predmetov ledva zaokryjú súdne trovy. Týmto sa záujmy chudoby veľmi napomôžu, lebo dosiaľ sa často stalo, že sa veci eksekvovaného odpredaly a z kúpnej ceny zaokryly sa len súdobné trovy,

takže eksekvovaný prišiel o svoj celý pohuteľný majetok, a dlžoba mu predsa len zostala. Teraz po vybavení záležitosti vyrovnania budeme mať času, aby sa snem zaoberal s týmito nadmier osožnými a potrebnými vecami.

Aby sme ale mohli s úspechom pracovať na týchto úlohách, k tomu sa vyžaduje úplný pokoj asíce nielen politický a národnostný, lež aj *konfessionálny*. V takom štáte, kde je toľko konfessií, a kde konfessie v tak úzkom pomere stoja s ľudom, jako u nás, tam rozorvanie konfessionálneho pokoja má za následok oslabenie krajiny. Politickou potrebou a vlasteneckou povinnosťou je tedy, aby sme v úcte držali záujmy a práva rozličných konfessií. Toto nám nakladá aj jeden zákon, asíce zákon lásky, ktorého povolaním je vzájomnú lásku utužovať.

Konečne sľúbil, že čo len bude vstave, spraví za vlasť a že záujmy okresu bude vždy na srdci nosiť.

Reč kandidáta nadmieru oduševnila vo valnom počte shromaždených voličov, ktorí živo éljenuvali rečníkovi.

Voľba bola v utorok, pri ktorej bol jednohlasne zvolený za ablegáta Béla Vörösmarthy. Žabokrekský okres môže byť pyšný na svojho ablegáta.

Panslávska a ľudová strana. Nikto nám nemôže na oči vyhodit, žeby sme boli prituhými priateľmi ľudovej strany, práve preto ostro síce, ale spravodlivo posudzujeme jej skutky. Teší nás, že tento raz môžeme pochváliť ľudovú stranu, asíce preto ju pochválime, že keď svolávateľa panslávskeho shromaždenia vydrživaneho 23. júla v Liptovskom Sv. Mikuláši, vyzvali vyslanca Štefana Rakovszkého aby na tomto shromaždení povedal reč, on nielen že odmietnul od seba toto pectenie, lež sa osvedčil, že aj prívržencov ľudovej strany bude odhovárať, aby na otáznom shromaždení brali podiel, lebo tože nenie ľudové, ale panslávske shromaždenie. Za toto vlastenecké osvedčenie privolávame aj my na slávu pánu Rakovszkému.

Nový főišpán trenčianskej stolice. V sobotu doniesol úradný časopis „Budapesti Közlöny“ najvyššie rozhodnutie jeho veličenstva, ktorým dosavadneho főišpána Júliusa Szalavszkeho kráľ prepúšťa, uznajúc jeho horlivé služby a zároveň vymenúva za főišpána p. Gejzu Osztrólcuzkého.

Osoba a meno Szalavszkého sú o mnoho známejšie, než aby bolo potrebné rozpisovať sa nám obsírne o ňom, kto bol a čím bol pre Horniaky. Predsa v krátkosti rozpovieme jeho politickú dráhu. Na politickú dráhu stúpil Szalavszky roku 1883. byvšie vyvolený za vyceišpána nitrianskej stolice; roku 1887. stal sa főišpánom teže právomocnosti. O krátke tri roky na to, totižto roku 1890. bol vymenovaný za štátneho sekretára do ministerstva vnútra a súčasne s tým bol vyvolený aj za ablegáta. Keď po odstúpení grófa Szapáryho prevzal vedenie ministerstva vnútra Hieronymi, Szalavszky vzdal sa štátneho sekretárstva a bol vymenovaný za főišpána do

trenčianskej a neskôr aj do prešporskej stolice. Na čele týchto dvoch stolíc dokázal nevšednú ráznosť, zaviedol všade najprísnejší poriadok a na úzde držal nezbedné národnostné živly. Počas svojho úradovania bol všade obľúbený, a teraz táto láska a oddanosť sprevádza ho aj do odpočinku, ktorý si horlivou, nezlomnou prácou dobre zaslúžil. Nech mu dobrotivý Pán Boh dopraje, aby k dobru vlasti našej ešte mnohé roky žil blažený, spokojný život.

Nový fľišpán je tiež všeobecne obľúbená osoba a tak žiaľ za Szalavszkým obecnstvom trenčianskej stolice ňavuje iba to povedomie, že vysoká vláda vymenovala za nástupcu jeho takého muža, v ktorom skladá dôveru celá stolica.

Národnostné shromaždenie v Liptovskom Sv. Mikuláši. Panslávi vydržovali dňa 13. júla v Liptovskom Sv. Mikuláši národnostné shromaždenie. Prítomný hlavný slúžny odobral viac rečníkom slovo, lebo tak tuho napádali zákonný poriadok, že to zákonný strážca štátu nemohol dovoliť.

Minister obchodu na cestách. Minister obchodu Alexander Hegedüs vydal sa v stredu rano na Horniaky,

aby si bližšie obzrel viac väčších priemyselných závodov. Najprv išiel do Prešporku, kde si obzrie v prvom rade pod protektoratom arcikňažny Izabelly stojace výšivkové dielne, tak tiež aj iné priemyselné závody, odtiaľ pôjde do Žiliny a Ružomberku, prípadne zavíta aj do iných hornovidielenských miest.

Medzinárodná konferencia v Háge je už zakončená. Povoláním tejto konferencie bolo pojednávať cárov návrh, aby sa ďalšie zbrojenie zamedzilo, a aby sa nakoľko možno zabezpečil stály pokoj. Konferencia po viac týždňovom pojednávaní rozišla sa s tým, že nič nevykonala. Čo sa týče ďalšieho zbrojenia, v tomto ohľade vyniesla to uzavretie, žeby bolo dobré a pre národy prospešné, keby sa nemiernemu zbrojeniu prietrž spravila. Toto je veru slabá potecha; veď aj dosiaľ každý dobre vedel, žeby bolo z hospodárskeho stanoviska pre národy užitočné, keby nebolo toľko vojska; od konferencie ale svet očakával, že sa na nej vlády rozhodnú, že umenšia počet vojska a nie že aj tam len uahliadnu, žeby to bolo dobré, keby nebolo toľko vojska. Zase sme tedy chudobnejší o jednu nádej, skladanú v to, že hágska konferencia donesie nám umenšenie vojanských tiarch.

Alexander Petőfi.

V prostred leta rukou vraha padnul
 Rek slobody, sám jun ešte vekom, —
 Najkrajší kvet národa uvädnuť
 Stíhaného drsným zhuby vztekem.
 Padnul — zvädnul; — no bezdušné telo
 Oko bratov nikdy neuzrelo.

Celé srdce, — veľkú dušu svoju
 Obetoval službe vlasti — ľudu,
 A k večnému keď došiel pokoju,
 Pozostatky koristou sú bludu:
 Kam sa podel? — Iste ktože to vie!
 Kde práchnivie, — kto ukáže, povie?

Spieval voľnosť, vlastenectvo, lásku,
 Budil duchov, kriesil, smelil, dvíhal;
 K rodu, vlasti soslňoval pásku,
 Odrodilstvo neúprosne stíhal.
 Sloboda mu túžbou, heslom, cieľom
 A tyranská smrť bola podielom.

— Pol stolia! — dlhé, trudné roky,
 Čo onemel pevec verný rodu;
 Požehnané boly jeho kroky:
 Žil i umrel za vlasť, rod, slobodu.
 Nehľadáme jeho hrobu, — lebo
 Sľa Elia vzalo nám ho nebo.

Požehnaný! — Tvoja sejba zišla,
 Nie nadarmo obetovalš' seba;
 Z krvi Tvojej hojná zatva vyšla:
 Už ráj je tam, kde smrť stihla Teba.
 Teš sa pevce! — trvania to zárod,
 Hrob Troj v jedno celý spája národ!

Never tak ľahko.

(Dokončenie.)

Nastúpila noc. Bola jasná a svetlá, nebo bez oblakov, svetlo takmer ako vo dne; karmínová žiara severná pokrývala obzor polnočný, a osvecovala asi na pol míle všetky predmety v smutnom okolí. Obyvatelia Chmieloviec po jednom sa dostavujú na miesto shromaždenia. I Lieskovský sa vyberal z domu. Však ale jako bral klobúk a paličku, žena mu zastane v cestu týmito slovami:

— Kam ideš nešťastný cloveče?!

— Na určené miesto . . .

— Nepôjdeš ani krok — rozkáže žena s kráľovskou hodnosťou.

Lieskovský sa úškľabne smial.

— Snáď myslíš, že neviem, načom si lámete hlavy? Máte li dušu? Rozpamätáš sa nato, čo učinilo to dobrotivé panstvo s týmto nešťastným ľudom? Pamätáš, keď sme vyhoreli? Jako odievala tá laskavá pani sirotu? Pamätáš sa na svätvečer? Nachodí-li sa v obci čo len jeden obyvateľ, ktorý by nebol zaviazaný vďakou? A vy, jako zločinci chcete ich napadnúť?!

Lieskovský sa ešte vždy rehotal . . .

— Ostanete sirotami, moje milé deti — nariekala žena a hodila sa na dvoje spiacich detí.

Lieskovský postál, jako by mu boly nohy prikovaly.

— Ondrejko — pokračovala žena — zostaňme my len chudobní až k hrobu. To jedno mi urob k vôli a tvojim deťom, nechod' dnes preč z domu . . .

Lieskovský zblednul. To bol hrozný boj v jeho srdci. Lepšiu stránku jeho duše trápily slzy vernej ženy, myšlienka na nevinné deti; druhú stránku ale popudzujúca náruživosť — a prisaha.

— Prisahal som, — mrmlal Lieskovský, — že budem na veky socialista, že budem súdruhov svojich nasledovať.

— Komu si prisahal? — táže sa ho žena. — Diablom snáď? Veď tí nemajú Pána Boha, ani vlasti! Prisaha tvoja neznamená nič, pranič, môj drabý muž. Ty zostaneš doma, nepôjdeš nikam, však hej? . . .

Žena premáhala Lieskovského. Jedentýždenný popud, nočné túlanie, pijatika, veľmi ho zronily; nebol navyknutý k takému životu. Nie div, keď odrazu len sklesnul — a zaspal. Možno že s tým úmyslom že však ešte vstane, ešte má dosť času; všetko jedno, ale usnul . . .

Dvoje ľanovlasích detí priklaklo k nemu. Jako s neba sostúpivší nevinní anjeli, tak bdely nad spiacim otcom svojím . . . Malé ručičky zoplialy a taktó sa modlily: Ó sladký anjelíčku strážny, neopúšťaj nášho milého otca!

*

Žena jako strela bežala pozdĺž ulice oproti kaštieľu. Keď ta prišla, myslela, že jej duša vyletí: taká bola ustatá. Pani kaštieľa práve bdela pri posteli svojho nemocného dieťaťa.

Jako videla tú úbohú ženu, s útrpnosťou náhlila oproti nej a pýta sa:

— Či snáď, duša moja, i vaše dieťa chorľavie?

— Môj muž je chorý, milosťpani; chorá je celá obec, zošaleli, zpochabeli, snáď prídu sem, naplašia osvieteného pána, zarmútia našu laskavú paniu, zloženýma rukama prosím, nech odidu ešte tejto noci odtiaľto . . .

V tom okamihu vstúpi dnuká pán. Bol pokojný, jako v búre zaoceľovaný a smelý kormidelník.

— Všetko viem. Ďakujem ti dcéra moja za tvoju vernosť — hovorí s plnou vážnosťou. — Nech ťa dobrý Pán Boh požehná. Veď keď on s nami, kto proti nám? Uvidím, kto sa opováži ruku svoju pozdvihnúť oproti tomu kaštieľu, z ktorého na ľud len požehnanie a dobrota vychádzaly. A jestli sa predsa dakto najde, ten bude činiť oproti samému sebe.

Úbohú ženskú obdarili, a ona sa náhlila domov, ku svojmu chorému mužovi.

Medzi tým sa započalo shromaždenie. Veľká pajta, do ktorej sa zháňali, bola celkom preplnená. Boly tam aj ženy, ktoré Pinková viedla.

Divadlo sa započalo. Bez dýchania čakali okamih, v ktorom Rudolf, dedič trónu dôjde. A veru aj došiel. V ošarpaných šatách, práve tak, jako nedávno pred hlavného slúžneho. Ale keď socialistickí apoštolovia povedali svoje, že totiž potrebné je podelenie zemí, aby len smele povstali: vtedy odhodil dedič trónu ošarpané šaty a stál tam pred ľudom v svojej skvejúcej, zlatom šnorovanej a mnohými odznakmi ozdobenej mentieke, povzbudzujúc a uisťujúc ľud, že — len sa doňho, veď potom bude ináč.

Ale v tom okamihu obstali žandári a vojaci pajtu. Veliaci dôstojník oslovil každého ku navráteniu sa domov a podarilo sa mu aj cteného dediča trónu naskutku za golier chytiť. Väčšia časť ľudu sa bez slova vzdialila, lež hubáni sa ani nehli, ba čo viac, postavili sa na odpor žandárom. Tito ich ešte raz napomenuli, aby utíchli; ani to neproselo. Potom napadli protiviacich sa, mnohých lapili a zviazaných viedli do stoličného domu.

Stoja tam viacerí zronení, vytriezvejší chmielovskí obyvatelia pred sudcom. Tam je medzi nimi aj ctený dedič trónu, a veľmi sa hanbí vo svojom zlatom šnorovanom odeve. Ale ozaj prečo? Však keď je dedič trónu, čo sa má hanbiť?

Horký je on, horký, dedič trónu milý čitateľu.
— Jako sa volajú? — pýta sa sudca cte-
ného dediča trónu.

— Peter Šulbier.

— Čim sa zaoberajú?

— Dosiaľ som bol sluhom v hostinci «Šialba»
rečenom.

— A teraz?

— Som socialistický dedič trónu prosím, a
vláčia ma hneď sem, hneď tam, aby ma ľudu
ukazovali.

— Či sa nestydia za to?

— Prosím tak mám o veľa lepšie živobytie.

— Kde vzali šaty?

— Od jednej kočujúcej divadelnej spoloč-
nosti.

— No dobrí Chmielovčania čo vy povie-
te na to?

Títo smutne ovesili hlavy svoje. Boli zničení.
Teda preto zostali socialistami, preto znášali prez
jedon úplný rok svoje krvopotne vyrobené groše:
aby takíto tuláci mohli pohodlne žiť. Preto takou
podlou nevďačnosťou odmenili tie mnohé dobro-
denia, ktoré u panstva požívali...

— Nešťastliví ľudia ste vy — pokračuje
sudca. — Vidíte, pobúrili vás z vašich pokojných
príbytkov; teraz bude zákon nad vami súdiť.

V očiach Chmielovčanov perlily sa slzy a
jako by bol kohút zakikírikal, jako kedysi Pe-
trovi apoštolovi: aj oni sa rozpamätali na to, čo
im pán farár riekol...

— Neverte tak ľahko takým ľuďom, ktorí
zrazu medzi vás vtrhnú, jako hltaví vlci medzi
ovce. Päťdesiat rokov čo žijem medzi vami, vždy
som chcel vaše dobré; ani teraz, keď stojím na
kraji hrobu, ani teraz nemôžem chcieť iné...

*

V Chmielovcch sa od nepamäti sveta takáto
potupa neprihodila, takáto haňba ich nestihla. Aj
sa veru hanbili za to, lebo keď sa zišli s dru-
hými susednými obyvateľmi a tí im hovorili: hej,
kedy že príde zas dedič trónu? ... v taký čas
div že sa pod zem neskrýli.

Len Ondrej Lieskovský chodil smelo. Stal
sa tak dobrým gazdom, jako bol predtým. Do
jeho domu navrátila sa spokojnosť. Tulipánová
truhla a cifrovaná posteľ stály zas na svojom
mieste. Veselo praští oheň a gazda neraz v do-
brej-zlej vôli hovorieval:

— Never tak ľahko človeče, lebo fa ošialia
— «socialisti»!

A. R.

DOPISY.

Orava, dňa 15. júla 1899.

Veľactený Pán Redaktor!

Na krátko som pripomenul, že následkom mnoho
dážďa bola povodeň v našej stolici. Voda na všetky
strany porobila veľkú škodu. Menšie potoky už v sobotu,
t. j. 8-ho v noci sa vyliali a zaplavily rovne múľom a
štrkom; zobralo mosty, Orava ale len v nedeľu, t. j. 9.
rano sa tak rozvodnila, že naplnila hrúzou a strachom
v blízkosti bývajúcich. Ľudia už celú noc nič nespali,
lebo povodeň už každý čakal. Mosty na Orave brala
voda ako slabé šindlíky; v Krasnejhôrke vzala voda
mlyn. Dreva aspoň tridsaťtisíc kusov, čo bolo na bre-
hoch, pošlo dolu do Váhu a pri Párnici proti Žažkovu
učinilo takú piramídu, že robotníci neznali jako sa chytiť
ho rozobrať. S týmto oravským drevom zahatalo tunele
jako nize Kráľovian tak aj pri Strečene. Všetky obecné
mosty na Orave voda pobrala. Rovne popri Orave sú
zaplavené; krásna úroda zamúľaná a štrkom zanesená,
cesty pohubené; železničná cesta, zvlášte od Podzámku
po Tvrdosín veľmi pokazená, a uplynie viac času, kým
bude napravená. Dňa 7. júla sa utopili dvaja pltneci a
8. zas dvaja. Spustošenie je všade veľké a škoda
obromná.

Biskup, ktorý uděľoval birmovanie v okrese ná-
mestovskom dňa 13-ho, keď prenocoval v Podzámku,
odcestoval do Spiša.

Dekan veličanský je preložený za farára do Liptov-
ského Sv. Križa. Hľa i múdry človek sa dopustí hlúposti,
jako aj tento človek. Miesto, žeby bol povýšený, sám
si podkopal nohy.

Tam vo Veľkej Vsi je aj okresný notár z úradu
vyzdvihnutý.

S úctou

Furman.

Z Hornieho Turca dňa 23. júla.

Veľactený Pán Redaktor!

Veľmi nás potešil chýr, ktorý sme sa dočítali v
našom milom časopise „Opravdivom Kresťane“, že totiž
vysoká vláda i o nás Turčanov začína sa už starať. Ve-
déli sme my to dobre, že sú ešte i biednejšie vidieky
ako naša stolica, kde pomoc v prvom rade bola po-
trebná a preto sme ticho, pokojne očakávali, kedy príde
rad na nás. S radosťou sme teda čítali chýr, že i na
našom vidieku, to jest v Ivančinej bude sriadené vzorné
gazdovstvo tak, že gazdovstvo Jána Polereckého zariaďa
tak, aby slúžilo za vzor ostatným gazdom. Veru sme za
to veľmi povďační vysokej vláde, lebo v tomto skutku
vidíme, že sa aj o nás Turčanov verne stará a že jej
nás blahobyť na srdci leží. Lebo veru nedá sa tajiť, ne-
gazdujeme my ešte tak, ako by sa gazdovať malo; dre-
vených pluhov po našich obciach este dosť a taký pluh

do našej ťažkej zeme, zväčša hlinačky, je veru nesúci. Daj Bože, aby sa to vzorné gazdovstvo dobre podarilo, žeby sme si mohli z toho vziať poučenie a obrátiť k svojmu osobu. Nášmu ministrovi orby jeho excellencii pánu Darányimu ale vinšujeme, aby ho Pán Boh ešte na dlhé roky živil, aby nám ďalej ešte mohol pomáhať.

Za touto potešiteľnou novinou musím sdeliť smutnú. Asíce v obci Rudno jakýsi zbojník menom Pavel Uher predával cigánom čo skaly tléu pri ceste strieborné prstene a gombíky na predaj. Cigáni ale boli opatrní, oznámili vec rychtárovi, ktorý i s podrychtárom chcel ho zajať, lebo bolo podozrenie, že Uher tie strieborné veci pokradol. Keď zbojník videl, že sa dostal do pasce a rychtár ho nepustí, zrazu vytiahol z vaku revolver a rychtára, menom Jána Menieha zastrelil. Vrah na to ušiel a teraz ho hľadajú žandári. Hovorí sa, že ten vrah rychtárov Uher pokradol tie strieborné veci v Blatnici u Mateja Dulu a Jána Kozmana.

Kláštorskí hasičia mali peknú slávnosť. Asíce bola posviacka novej zástavy tamojšieho hasičského spolku, ktorej krstnou matkou bola pani manželka Jozefa Smetanu. Hostí bolo mnoho z celej stolice. Po posviacke bola pekná zábava, ktorej čistý osob činí 60 zlatých.

Úrody na našom vidieku dosť dobre stoja, len aby dal Pán Boh prajného počasia, aby sme mohli všetko v dobrom stave sobrať. *Bohuznámy.*

Lisková, dňa 22. júla.

Vysokostený pán Redaktor!

Že náš ľud pochopil, čo znamená sporiť, to dokazuje už v každodennom živote. Do nedávna to ešte išlo, ako sa povedá: huj-buj do sveta. Pri kršteniach sa to pilo, jedlo cez noc, ba mnoho ráz aj na druhý deň. A keď prišla ženba, nebolo tomu konca-kraja; veď ako by nie, keď bola povolaná rodinka až do siedmeho kolena. Dnes, keď na príklad vo fašiangy aj desať sobášov je v jeden deň, predsa niet toľko hulákania ako predtým bývalo. Predtým, ako som spomenul, aj desať sobášov bolo v jeden deň, a aj muzik toľko bolo. Môžte si myslieť, celá obec bola na nohách obdivovať tú alebo onú svatbu. A keď to trvalo viac dní, koľko sa to práce zameškalo? Teraz to už ide bez muziky, v tichosti; len tu i tu družice a kamarátky zaspievajú:

Už si ty Marienka, už si ty raz naša;
veď sme zaplatili od tvojho sobáša.

Okolo ôsmej nasleduje večera a hneď po polnoci každý ide v pokoji domov spať.

Pri týchto riadkoch prišla mi na um aj voňahdajšia cigánska svatba, u nás odbývaná. Ešte i tu vidíme teraz sporivosť. Ešte pred svatbou polo povedané, že na tej svatbe budú oravskí, turčianski a liptovskí cigáni zastúpení, keď sme ich videli sídených až sme sa zľakli, na tak ohromné množstvo cigánov. Okrem pána starejšieho a starejšej, družíc a družbov bolo na tej svatbe 180, píšem stoosemdesiat hláv, do toho deti nerátajúc. A že

boli k tomu prichystaní, ukazuje aj to, že hostinskému vopred za trúnok vyplatil mladý za sto zlatých. K tomu ešte dve stehná hovädziny, jedna sviňa a rozumie sa jeden kôň tiež nesmel chybovať na rozličné mäsité jedlá; k tomu ešte na cušpajz asi päťdesiat drobov baraních. Jedli a pili pokým to trvalo. Od nedele do utorku večera stovili všetko a žiadon ešte nepomýšľal na návrat do domu svojho. V stredu rano niektorí zobuli čizmy a zoblekli cifrovaný kabát, na próbu, či by sa to nedalo u krémára alebo u mäsiara založiť, lenže títo prostredníci ich sporivosti nedali ani kúšтик mäsa, ani kvapky pálenky za ich kabáty a boty. Oj, keby u nášho krémára niekto toľko peňazí utŕžil, než by mu potom borgoval i na stovku; toto je pyšný krémár aj s mäsiarom. Takto s opusteným nosom a prázdny žalúdkom navracal sa každý do svojho domova — koliby svojej. Asi pred piatimi rokami to bolo inak. Keď všetko čo mali stovili, vtedy zakladali všetko čo malo nejakú cenu, a týmto spôsobom trvala svatba od nedele do soboty. Čo lepšie pozakladali, ostatnie ale pri rozličných ruvákach podriapali na sebe, tak že keď sme ich okolo soboty videli, boli nahí ako keď sa narodili. Teraz nebolo medzi nimi ani toľko bitky ako predtým. Teraz iba mladý za svoju vernú manželku poriadne vypalicoval pri tanci. Spýtate sa prečo? Nič vraj pre inšie, len že súc ustatá, nechcela s ním tancovať. Čo bolo najdivnejšie v tomto celkom cigánskom tábore, bolo to, že nebolo jedného cigána alebo cigánky, ktorý by ju bol bránil. Keď jeden prítomný povedal, že prečo ju nebráňa? Odpoveď znela: Prečo ho nepošľúcha? Nepočula, keď pán veľkomožný kaplán povedali: Žena má byť svojmu mužovi poddaná a poslušná. Naši cigáni už zase skála tléu pri stoličných cestách, teraz už nie na svatbu budú peniažky odkladať ale na krštenia.

Ako som to v tomto časopise už bol spomenul, my máme dedinských doktorov a doktorky, ktorí s výtečným prospechom kurujú. Títo naši doktori niekedy aj nový liek vynájdu. Tak sa stalo po tieto dni, že jeden občan začal sa pri poháriku nie tak držať ako je to v obci obyčaj, naskutku sa stala kúra: dvaja za ruky a dvaja za nohy chlapa chytili a zmáčali ho vo vode, pokým neprišiel k sebe a cele nevyzdravel. Tento vynález zaslúži hodného povšimnutia aj pre druhé obce: výsledok je istý. *Liskovan.*

BESEDNICA.

Odva ha.

Napísal: *Ch. Dickens.*

V jednej chalúpke v údolí sallahčskom v Savojsku, neďaleko úpätia vrchu Montblank žil starý Bernard a jeho traja synovia. Jedného dňa ležal Bernard na lúžku nemocný a všetok rozpálený horúčkou očakával netrpezlivo, kedy sa vráti syn jeho Ján, ktorý šiel pre lekára.

Konečne bolo počuť dupot koňský, a rýchle potom vnišiel lekár do chatrnej izbičky. Prebliadol nemocného dôkladne, siahol mu na tepnu, podíval sa mu na jazyk a poklepal starca po tvári a riekol:

— Nebude z toho nič, milý priateľu, zhola nič!

Pri tom však vrhol významný pohľad na Bernardo-vých troch synov, ktorí stáli s otvorenými ústami okolo posteľe a poslúchali plní úzkosti. Poodišli všetci štyria od nemocného Bernarda, doktor potriasol hlavou, pohladil si bradu a riekol synom:

— Je to nebezpečný prípad, -- veľmi nebezpečný -- je to záchvat horúčky. Teraz je horúčka na najvyššom stupni, jaknáhle popustí, musí mať nemocný prášky chininové.

— Čo je to, pán doktor? tázal sa jeden zo synov.

— Chinin, milý priateľ, je veľmi drahá medicína, ale dostanete ju v Sallančoch. Medzi dvoma záchvaty horúčky musí otec váš užiť najmenej za tri zlatky chininu. Napíšem vám recept. Viete čítať, Viliam?

— Áno, pán doktor.

— A dohliadnete, aby otec užíval?

— Zcela iste dohliadnem.

Keď lekár odišiel, Viliam, Peter a Ján hľadeli na seba mlčky a úzkostlivo. Na celom svojom bydle mali pol druhu zlatého, a liek bolo nutno zaopatriť predovšetkým.

— Počujte, riekol Peter, -- viem jako by sa dalo z hôr opatriť ešte do západu slnka pätnásť lebo dvadsať zlatých.

— Z hôr? tázali sa bratia.

— Našiel som orličie hniezdo v rozpuklíne skalnej nad hroznou prepastou. Znáam jedného pána v Sallančoch, ktorý by veľmi rád kúpil tie orličatá. Do dneška zdržiavalo ma veľké nebezpečie, že som ich nevybral; ale to nič neznamená, keď ide o život nášho otca.

— Ja vyberiem hniezdo, riekol Viliam.

— Nie, nie, nechajte ma, zvolal Ján.

— Ja mám najväčšie právo odvážiť sa na to, pretože som sám hniezdo našiel, hovoril Peter a dodal: -- Podďte, nech rozhodne medzi nami lós. Napíš, Viliam, tri čísla, vlož ich do môjho klobúka, a kto vytiahne číslo prvé, pokúsi sa vybrať hniezdo.

Viliam opálil v ohni koniec triesky, roztrhol starú kartu na tri rovné diely, napísal trieskou na ne 1, 2, 3 a hodil ich do klobúka.

Jak silne tkly tie tri synovské srdcia! Starý Bernard leží trasúc sa zimou vo studenom záchvate horúčky, a každý z jeho troch synov horí túhou, aby mohol v nebezpečenstve vydať mladý svoj život, len aby zachránil život otca svojho.

Lós padol na Petra, ktorý našiel hniezdo. Peter objal svojho ťažko nemocného otca a hovorí:

— Nebudeme dlho preč, ale musíme odísť všetci traja.

— A čo chcete robiť?

— Povieme vám to hneď, jako sa vrátíme.

Viliam sňal so steny starú šabľu, ktorú otec Bernard mával, keď bol vojacom. Ján vyhľadal silný povraz, jaký užívajú horári pri rúbaní stromov. A Peter odišiel ku starému drevenému krížu, ktorý stál neďaleko ich chalúčky, pokľakol pred ním a krátko ale vrúčne sa modlil.

Bratia vyšli spoločne a došli rýchlo k okraju závratnej prepasti. Nebezpečie záležalo nielen v tom, že mohol odvážlivec spadnúť do prepasti s výšky asi sto metrov, lež ešte viac v tom, že pravdepodobne dravec, rozvzteklení vtáci, obyvatelia tejto prepasti, vrhnú sa na ležúceho.

Peter sa mal vystaviť všetkému tomu nebezpečeniu. Bol on pekný, mladý silák, asi dvaadvadsaťročný. Zatým čo očima meral hĺbku, kam až mal sostúpiť, bratia uväzovali povraz okolo jeho pásu a počali ho spúšťať do prepasti. V pravej ruke držal Peter šabľu a dosiahol šťastne rozpuklinu, v než bolo hniezdo. Boli v ňom štyri orličatá svetlej, žltó-hnedej barvy. Peter popadol pevne hniezdo ľavou rukou a vykrikoval radostne ku svojim bratom:

„Už ho mám! Vytahujte!“

Už pri prvom potiahnutí dohora Peter pocítil, že je napadnutý dvomi obrovskými orly, ktorí zbesilým škrekom dosvedčovali, že sú rodičia orličiat.

— Len zmužile, bratre! Bráň sa, neboj sa! -- volali Viliam a Ján.

Peter stisol hniezdo pevne ku svojim prsom a pravou svojou oháňal sa šabľou nad hlavou. Tu sa začal strašný súboj na život a na smrť. Orli vydávali škreky, mláďatá prenikave pišťaly. Peter kričal na nich a fechtovoval svojou šabľou. Tu i tu zasiahol dravé vtáky, lietajúce sem-tam jako blesk, ale to ich len ešte viac rozúrilo. Zasiahol tiež niekedy skalú, až z nej dážď iskier pršal.

Naraz pocítil, že jedným zatatím zasiahol i povraz, na ktorý bol priviazaný, pohliadol nahor a videl, že pri svojej obrane sekol šabľou do povrazu natiahnúťého jako struna a že pletivo povrazu bolo do polovice preseknuté!

Oči Petrove sa široko roztvorily a zostaly chvilu nehybné, potom sa hrúzou zavrely. Mráz prebehol jeho žilami a myslel už, že spustí i hniezdo i šabľu. V tom okamihu jeden z orlov začal dorážať na jeho hlavu a usiloval sa roztrhať mu obličaj. Savojan sobral svoje posledné sily a bránil sa zmužile. Spomienka na otca dodávala mu odvahy.

Stále vyššie a vyššie tahal sa povraz; bratské hlasy, víťazoslávne jasajúce, doliehaly k nemu a dodávaly mu odvahy, Peter však nemal sily, aby na ne odpovedal.

Keď dosiahol šťastne okraja prepasti, držal ešte vždy pevne hniezdo, ale vlasy jeho, ktoré ešte pred hodinou byly čierne jako krídla havranie, úplne sošedively, tak že Viliam a Ján sotva ho mohli poznať.

Ale čože to znamenalo? Orličatá byly z rodu veľmi vzácnych vtákov. Bratia ešte toho odpoľudnia zamiesli

ich do mesta a predali ich jednomu pánovi. Starému Bernardovi dostalo sa lieku a všetkého potrebného pohodlia k tomu, a za niekoľko dní lekár mohol povedať synom, že sa otce ich už uzdravuje.

Rozprávka kráľa Matiaša.

Páni na kráľovskom dvore veľmi často znepokojovali svojho pána, kráľa Mateja, ktorého ešte i dnes spomína ľud ako spravodlivého. Jeden modlikal o úrad, druhý o panstvu. Kráľ Matej znujúc raz toto modlikanie, pojal tých pánov sebou a zaviedol ich do poľa. Tu zrazu uzrel jedného starého oráča, ktorý keď bol ešte mladý, verne slúžil kráľovi ako neohrozený vojak. Kráľ sa nad tým potešil že videl svojho bývalého vojaka pracovať ako poctivého roľníka a vediac, že ten človek vedel si aj zažartovať, pristúpil ku nemu a so žartom spýta sa ho:

— No, starče, či je ďaleko ďaleko?

— A veru len po roh môjho vola.

— A koľko je ešte dvaatridsať?

— Veru už len dvanásť.

— Ale preto vedel by si i teraz podojiť troch capov?

— Veru by vedel, vaše veličenstvo! — riekol s úsmevom starý oráč.

Potom kráľ zavinošoval oráčovi šťastia a obdaril ho, odišiel i s páni. Keď boli už hodne poodišli, zrazu sa kráľ obrátil ku sprevádzajúcim ho pánom a rečie:

— No, keď teda chcete, aby vaše prosby šplnil, teda rozlúštite mi tie tri otázky, ktoré som dal tomu oráčovi. Pokým tie nerozlúštite, do tých čias neukážte sa mi ani na oči.

Traja páni hneď nemali inej súrnejšej práce ako navrátiť sa ku starému oráčovi. Obstali ho a začali prosiť aby im povedal čo znamená:

— Či je ďaleko ďaleko?

— Hja, to poviem iba za sto dukátov.

Čo mali páni robiť? Vyčítali mu sto dukátov.

— Nuž, páni moji, — riekol starý oráč, — pokiaľ som bol mladý, ďaleko bolo až potiaľ, pokiaľ som očima len uzrel. Teraz som už starý a vidím len po roh môjho vola, teda len potiaľ je ďaleko.

— To je dobre. Ale čo znamená druhá otázka?

— I to rozpoviem za dvesto dukátov.

Páni poškrabali sa za uchom, ale mu predsa len odčítali žiadanú summu.

— Druhá otázka znamená, že za mladi mal som dvaatridsať zubov, lež teraz mám z nich už len dvanásť.

— No, to by sme veru boli vedeli i sami uhádnuť; ale starče, jako rozlúštite tretiu otázku: jako podojíte troch capov?

— To koštuje tristo dukátov.

Páni sa zhrozili, mnoho sa im to videlo a začali sa jednať. Ale starý oráč trval zafate na svojom a nepustil ani babky.

Čo mali robiť keď mu už tristo dukátov zaplatili? Odčítali mu teda ešte i tých 300 dukátov. Starý oráč s úsmevom shrabal lesknúce dukáty do kapsy a potom pánom takto vysvetlil tretiu otázku:

— Nuž páni moji — hovorí stavec — troch capov podojím tak, jako som práve teraz podojil vás. Tak to myslel aj pán kráľ, jako som to teraz s vami urobil.

Traja páni hromžiac odišli. Ale nikdy nešli ku kráľovi, že vedia rozlúštiť tie tri otázky.

* * *

Veru, veru bolo by dobre, keby si túto rozprávku o podojených troch capoch zapamätal náš dôverlivý ľud, pridržajúci sa sladkých rečí ľudí zkadeno-ha-zkaderuka. I náš ľud namáha sa polepšiť svoje položenie, svoj stav. Niet takého človeka, ktorý by nemal túžby. Taký cudzinec teda, o ktorom nikto nevie kto je, čo je, zkade je: peknými slovami okrášľuje tie túžby. Sľubuje, že tie všetky sa splnia. A keď na všetky žiadosti odpovedal a svoje odpovede rozložil v slovách ľčenej pravdy, — jeho posledným slovom je, aby každý siahol do opasku po krajiaroch, lebo že tie sú treba ku vydobytiu tých túžieb. A nájdú sa ešte vždy hlúpi ľudia, ktorí takému človeku na lep sadnú.

A z tých krvopotne zarobených, ale ľahkomyselne vyhodnených grošov ten novoveký apoštol sa potom hostí.

A koniec-koncov býva vždy ten, že keď potom zvedia, že tie pekné slová boly len prázdne sľuby, — lebo veď ten „apoštol“ chcel si od nich vybrať len ako sa hovorí *poplatek za hlúposť*, potom i tí zataja že mu dali niečo, čo sadli na lep.

... Tak ako tí traja capy kráľa Matiaša.

HOSPODÁRSTVO.

Povinnosti včelára v mesiaci júli a auguste.

V júli na najviac miestach nosenie medu už prestalo. S mladou, plodnou matkou vládnuce roje už aj trúdy počaly blúšit a z klátov vybáňat; alebo aspoň prv sa k tomu priberú, jako také, ktoré majú už staršiu dozretú matku. Rozumný včelár teraz už prekáža mladé robiť, lebo ináčej nosenie medu klesne, alebo celkom prestane; včely budú mať na zimu málo usbíeraného medu, a už v jaseňi ich treba kŕmiť, aby sa vyzimovať mohly.

Hlavne sa má prekaziť robenie mlade na trúdy. Ktoré kláty pustily viac rojov, majú sa preskúmať, či majú mladú súrodnenú matku, keď nie, majú sa takou zaopatriť. Triročné dotyčne na plodenie nie súce matky majú sa tiež mladými zameniť.

Slabé roje nech sa spoja. Jestli slabé roje chceme zadržať, tedy ich napomáhajme mocnou mladou a plným plášťami, aby bez starosti mohly vyzimovať.

Keď prestane nosenie medu, treba na to mať zreteľ, aby slabé, alebo podozrivú matku majúce roje zlođen

nebantovali. V ten krát roje bez matky treba bneď do poriadku doniesť alebo spojiť.

V auguste skoro na všetkých tých okoliach, kde pobánka, jasenná trojka atď. už nekvitne, nosenie už skoro úplne prestalo. Rozumný včelár, jestli v blízkosti už nemá látky k noseniu pre včely, vandroje ta s včelami, kde sa paša núka, a usiluje sa ju využítkovať. Prv než započne toto vandrovanie, nech všetky medu plné plášte vyberie a opatrí včely, dotyčne kláty prázdny. Keď ale už viac na nosenie nikde rátať nemôže, nech preskúma kláty, či má každý matku a dostatočnú zásobu medu.

Trúdy tento mesiac už majú byť pustošené a na žiaden pád sa nesmejú trpeť. Také kláty, kde ešte jest trúdy, sú podozrivé a majú byť dokonale preskúmané, napomávané.

Zaplnené úle treba dobre prezreť, či sa rozpukli-
nami nevodrujú zloději do nich a včely nevyhubia.

Jestli ešte treba medu vybrať, teda to robme večierkom, asice tak rýchle jako sa len dá. Medové plášte alebo úle vo včelíne neslobodno nechať otvorené. V mnohých a vo veľkých včelínach, keď nosenie medu naraz prestane, veľmi chytro a vo veľkom stupni sa zlodejstvo rozmôže; preto zavčasu je potrebné letáč súžiť aby sa včely od zlodějov prospešne mohli brániť.

Dôkladné preskúmanie úlov je tento mesiac preto potrebné, lebo špáry a skuliny tento mesiac dajú sa ľahko zapchať a zamazať, čo jestli necháme na september, už sa tak dobre nedá urobiť a potom v zime špár-
rami mnoho tepla sa ztratí. *J. Kozempel.*

Alexander Petőfi.

K vyobrazení.

Na inom mieste zaoberáme sa s oslávením pamiatky peveca uhorskej slobody nezapomenuteľného básnika Alexandra *Petőfiho* a tu obmedzujeme sa len na jeho stručný životopis. Alexander *Petőfi* (povodným menom Petrovič) narodil sa dňa 31. decembra roku 1822. v Malom Kőrösi z rodičov slovenských. Jeho otec zaoberal sa mäsiarstvom a keď malý Alexander vychodil tamojšie školy, poslal ho na vyššie školy do Aszódu a Baňskej Štiavnice. Akonáhle mladý *Petőfi* zostal bez dozoru rodičovského, žil dost dobrodružne, ľahkomyselne, jeho básnický duch nedal mu nikde pokoja. Na štiavnickom lyceume, kde už vtedy prejavil silného básnického ducha, z maďarskej reči prepádnul, čo vraj — jako bájka hovorí — treba pripísať tomu, že keď mu professor, istý Molnár, dal úlohu z poesie, aby povedal tri slová končiace sa na *-ár*, mladý básnik odpovedal: Molnár — tanár — szamár. (Molnár, učbár, somár). Zo Štiavnice prišiel *Petőfi* do Pešti a tu silou-mocou chcel sa stať divadelným hercom. K tomu však nemal nadania. Nespokojného *Petőfiho* toto tak rozhnevalo, že v jaseň roku 1839. šiel do Šopronu a tam stal za vojaka. Ale jeho slobodný duch nevedel sa vžiť do prísneho, obme-

dzeného života vojenského a konečne povážlive ochorejúce plukovník Roemer prepustil ho od vojska.

Petőfi potom opäť začal študovať v Pápe, ale nemal trpezlivosti. Sobral sa a vstúpiač do divadelných spoločností chodil s nimi z mesta do mesta trúca biedu. Tak dostal sa do Prešporku, kde vo veľkej biede pomohol mu Kossuth dajúc mu prácu pri písaní jeho chýrnych „Országgyűlési tudósítások“ ov (Zpráv snemových). Medzi tým stále písal básne do rozličných časopisov, tak že jeho meno začalo sa stávať známym po krajine. Na to v Pešti v redakcii časopisu „Pesti Divatlap“ dostal zamestnanie s platom, že viac necítil biedu. Medzi tým ešte raz vystúpil v peštianskom Národnom divadle, ale tak zle hral rollu, že sa naveky zriekol byť hercom a venoval sa výlučne len tomu, k čomu mal zriedkavé, nevšedné vlohy — básnietvu. Svojimi básnickými plodami stále vynikal nad svojich vrstovníkov-spisovateľov a stal sa tak populárnym, že ho roku 1845. gemerská stolica vyvolila za čestného tabulného sudcu. Dňa 8-ho septembra roku 1847. pojal si po jednej beznádejnej láske Juliannu Szendrey za manželku, ktorá ho dňa 15. decembra roku 1848. obdarila synom Zoltánom.

V udalostach, ktoré sa započaly 15. marcom r. 1848. *Petőfi* hral veľkú roku. Svojimi oduševňujúcimi, plamenými básňami oslavoval slobodu, karhal zpiatočnosť a keď bolo potom treba ohňom svojho básnického nadania povzbudzoval do boja. Jeho meno s marcovými udalostami je nerozlučne spojené. Keď doletely z Viedne chýry o výsledkoch uhorskej deputácie, *Petőfi* dňa 15. marca napísal oduševňujúcu báseň „Talpra magyar,“ a spolu s Móricom Jókaim a inými (bolo sedem tých oduševnených mladíkov) na svoju zodpovednosť básen vytlačili v Heckenastovej tlačiarne v Pešti a rozdali shromaždeným zástupom ľudu. *Petőfi* potom pred Národným museumom shromaždeným zástupom odrečil báseň „Talpra magyar“, ktorú tu v preklade J. Margócsyho podávame:

Hor sa Uhor!

Hor sa Uhor! Vlast ta volá!
Tu je čas alebo nikdy!
Rabmi buďme, či slobodní?
To otázka, no voľte si!
Na Boha Uhrov
Prisabáme,
Prisabáme, že putá rabstva
Strháme!

Boli sme doteraz rabia,
Zatratení sú dedovia,
Ktorí voľne žili, mreli
Spať nemôžu v služnej zemi.
Na Boha Uhrov atď.

Svetak, tulák a nie človek
Ktorý nemrie kedykoľvek
Za vlast a za jej poctivosť.
Lež chráni mizerný život.
Na Boha Uhrov atď.

Skvelšia je nad puto šabľa,
Krajšie zdobí ona chlapa!
A my predsa v reťazách sme.
Sem ty šabľa! Putá sbádzme!
Na Boha Uhrov atď.

Meno Uhor bude pekné
Chýru dávneho zas hodné;
Čo natrely nám stoletia
Tá hanba nami smyje sa.
Na Boha Uhrov atď.

Tam kde naše broby budú,
Naši vnukovia ta prídu
A odriekajúc modlitby
Budú nás žehnávať vzdychky.
Na Boha Uhrov
Prisaháme,
Prisaháme, že putá rabstva
Strháme!

Vývin ďalších udalostí znepokojoval básnika slobody a v septembri roku 1848 složil líru, pripásal šabľu, rozlúčil sa s manželkou a niekoľko mesačným synkom a stal do radu bojovníkov slobody. Tu bol príkladom neohrozenosti. Vrhla sa v najväčšie nebezpečenstvá života vzdor všetkým naponímaniam svojich spolubojovníkov, ktorí v ňom videli viac básnika než vojaka. Bojoval pod generálom Bemom a bol povýšený za majóra ako pobočník generálov.

Po ťažkých bojoch za slobodu došiel pre Bemove čaty osudný deň 31. júla r. 1849. Ruské vojská napadly Bemove čaty na rovinách pri Šegešvári v Sedmohradsku a slavný pevec slobody vidiac klesanie uhorskej zástavy vrhol sa do krutého boja aby vlastným telom a krvou zachránil slávu uhorského boja za slobodu. Padnul. Od tých čias ho nikto nevidel. Tá okolnosť, že v krutom boji, kde sa smrť sypala sa smrťou, nikto nemohol byť očitým svedkom smrti Petőfiho, pozdššie zavdala podnet k rozličným bájkam. Tak jeden sibírsky väzeň menom Manasses bol tvrdil, že Petőfiho zajali Rusi a že on spolu s Petőfim pracoval v sibírskych baňach. Keď ale Manasses podrobili súdnu výsluchu, vysvitlo, že všetko je len vymyslenina. Kde práchnivie pevec slobody, s istotou nevedno, ale zaiste leží pochovaný spolu s ostatnými bojovníkmi padlými na šegešvárskom poli, ktorých tam Rusi hromadne do spoločných hrobov pochovali.

Petőfi vzdor svojej predčasnej smrti napísal mnoho básní a stal sa najpopulárnejším básnikom našej vlasti. Jeho mnohé básne preložené sú do všetkých rečí vzdelaného sveta, jako: do reči nemeckej, francúzskej, anglickej, talianskej, švédskej a poľskej. Do slovenskej reči sú tiež mnohé básne Petőfiho preložené.

Petőfimu postavili po krajine viac pomníkov. Jedným z najvýznamnejších je socha Petőfiho v Budapešti na dunajskom pobreží. Ďalej po jeho mene je pomenovaná spoločnosť básnikov v Budapešti, ktorá nosí meno Spoločnosť Petőfiho.

Jeho ovdovelá manželka vydala sa znova za univerzitného profesora A. Horvátha. Zomrela 6. septembra r. 1866. Syn jeho Zoltán zomrel mladý, 22ročný, 5. novembra r. 1870.

CHÝRNIK.

Zdravie jeho veličenstva. Jeho veličenstvo kráľ z tej nemoci, ktorá posledne ohrožovala jeho zdravie, úplne sa už vyliečil v Išli. O pár dní pojde kráľ na poľovačku v tom okolí.

Konštantín Schuster †. Vacovský biskup Konštantín Schuster po dlhej, trápnej nemoci usnul v Pánu dňa 23. júla o 3. hodine popoludní v 82. roku svojho požehnaného života vo svojej residencii vacovskej. Zosnulý biskup vynikal svojou nevšednou skromnosťou a zriedkavou dobročinnosťou. Pokým neznali jeho úmysly, nazvali ho mnohí skupáňom, a len keď videli, že spori aby mohol stavať dobročinné ústavy, zmenil sa náhľad predsudkárov a nazvali ho najdobročinnjším biskupom. Nebohý biskup sporil až do krajnosti. Jeho kňazský odev veru musel dlho trvať a nevšimnul si, keď bol odev i ošumelý. Raz riekol, že si kabát preto nezapína, aby sa nehubily gombiky, ale keď sa jednalo postaviť dobročinný ústav, siabol vždy až na dno svojej pokladnice. Nejednen dobročinný ústav jemu môže ďakovať svoje jestvovanie a rozkvet. Stá, tisíce daroval na cirkevné a školské ciele, sirotince a na rozličné dobročinné ústavy. Za ten čas, čo bol biskupom, vyše milliona daroval na dobročinné ciele. Od seba odtrhnuť groš, aby sotref mohol slzy sirôt a vdôv a uľaviť strasti života starých vyslúžilých kňazov a učiteľov. Zosnulý biskup bol skutočne pravým, horlivým apoštolom Krista. Konštantín Schuster narodil sa 31. júla 1817. v Skalici a r. 1840. bol vysvätený za kňaza. Z počiatku bol piaristom a účinkoval ako profesor až do r. 1857. Vtedy ho bývalý kaločský arcibiskup Jozef Kunst prijal do svojej diecesy a roku 1865. stal sa kanonikom. Roku 1877. vymenovaný bol za biskupa do Košíc, kde až do r. 1887. účinkoval. Jako košický biskup na reštaurovanie chýrneho košického domu daroval 44 tisíc zlatých, na podporovňu nižšieho kňazstva daroval 40 tisíc zlatých a nákladom 200 tisíc zlatých dal vystaviť v Prešove dievčenský vychovávaci ústav. Za vacovského biskupa vymenovaný bol r. 1887. Vacovská diecéza bola veľmi zadĺžená, tak že Schusterov predchodca biskup Anton Peittler v posledných rokoch postavený bol pod kuratelu. Keď Schuster zaujal svoj nový úrad, majetky vacovského biskupstva donášaly 40.000 dôchodku a obťažené byly 120 tisíc zlatovou dlžobou. Nový biskup tak hospodáril, že za pol roka bola dlžoba vyplatená a v druhom roku mohol už veľké obnosy obrátiť na cirkevné ciele. Vo Vacove vystavil gymnásium, veľký sirotinec, po diecése mnoho chrámov a škôl, nemocníc, útulien a postaral sa o ich budúcnosť. Tak založil t. zv. Konštantínovu zákla-

dinu obnášajúcu 200 tisíc zlatých, ktorej úroky slúžia na podporovanie takých chrámov a škôl, ktoré nemajú patrónov. Jeho nevšedné účinkovanie jak na poli cirkve tak i dobročinnosti vzbudily pozornosť i na najvyššom mieste a jeho veličnosť kráľ roku 1881. vymenoval ho za skutočného vnútorného tajného radcu a okrem toho vyznačil ho veľkými rádami: stal sa rytierom veľkého kríža rádu Franca Jozefa, rádu železnej koruny I. triedy a roku 1886. rytierom veľkého kríža rádu Leopoldovho. Mestá Vacov, Prešov a Szolnok zvolily ho za svojho čestného meštana. — Smrť príkladného arcipastiera vzbudila v širokých kruhoch úprimnú sústrasť. Snemovňa veľmožov utratila v ňom jedného zo svojich najúčinlivejších členov. Zosnulého biskupa pochovali dňa 26. t. m. do krypty vacovského katedrálneho chrámu za veľkých smútočných slávností, ktoré odbavoval košický biskup Bubits v prítomnosti úradov, spoločností, deputácií z diecézy a veľkého obecnstva.

Polstoročná pamiatka smrti Petőfiho. V pondelok, dňa 31. júla bude tomu práve 50 rokov, čo veľký maďarský básnik Alexander Petőfi jako honvédskeý majór vykvrácal v boji za slobodu pri Šegešvári, kde Rusi napadli čaty generála Bema. 50ročnú pamiatku smrti slávneho básnika veľkolepe zasväti celé Uhorsko. Po celej vlasti utvorily sa výbory, ktoré sriadia slávnosti na pamiatku peveca slobody. Na čele pohybu tohoto stojí Spoločnosť Petőfiho s veľkým spisovateľom Móricom Jókaim. Minister Wlassics upravil tieto dni na Jókaiho vrelý list, v ktorom ho uvedomuje, že sa na slávnostach, ktoré sa budú odbyvať v pondelok na šegešvárskom bojišti, osobne zúčastní, alebo ak by ho v tom nepredvídané okolnosti hatily, zastupovať ho bude štátny sekretár Michal Zsilinszky. Šegešvárské slávnosti budú veľkolepé; len z hlavného mesta viac osobitných vlakov povezie hostov do Šegešváru. Na slávnostach zastúpené budú osobitnou deputáciou obe snemovne zákonodarstva, hlavné mesto, stolice, univerzitná mládež a skoro všetky uhorské literárne spolky.

Biskupské jubiläum. Kaločský arcibiskup Juraj Császka dňa 20. t. m. svätzil svoje 25ročné biskupské jubiläum. Arcibiskup rozhodne žiadal, aby mu žiadne ovácie nepripravili a aby tomu úplne vyhnul, odcestoval do Maria Cellu, kde v tichosti ďakoval Bohu, že mu dal dožiť tento významný deň. Z príležitosti jubiläuma arcipastier veľké obnosy daroval na dobročinné ciele a viac tisíc zlatých rozdal chudobným jako almužnu. Staručký jubilant dostal mnoho listovných i telegrafických pozdravov. V jeho sídle v Kaloči bolo slávnostné Te Deum za účasti tak politických, jako duchovných vrchností a veľkého obecnstva.

Nehoda nemeckej cisárovnej. Manželka nemeckého cisára Augusta Viktoria v Berchtedene, kde cisársky pár letuje, urobila výlet do vrchov a tu sa náhodou tak nešťastne pošmykla, že si vytkla nohu. Noha bola hneď napravená a cisárovná sa lepšie cíti. Je nádej, že cisárovná onedlho bude môcť vstať z postele

Ministri na výzkumných cestách. O ministrovi orby Ignácovi Darányi je všeobecne známo, že sa o položení gazdov sám osobne zvykol presvedčovať a teraz toto treba zaznačiť aj o ministrovi obchodu Alexandrovi Hegedüsovi. Obyvateľstvo Uhorska živí sa z hospodárstva, obchodu a priemyslu a keď na čele týchto torieb stojací ministri na vlastné oči chcú vidieť kde čo treba, tak krajina môže byť spokojná, že tie ministerstvá sú v dobrých rukách. Používajúc letné prázdniny jak Darányi tak i Hegedüs vybrali sa na výzkumné cesty. Minister kpectva Alexander Hegedüs dňa 27. júla odcestoval do Prešporku a tu obzrúc si fabriky odcestoval do Liptovského Sv. Mikuláša, kde si obzre textilnú fabriku. Minister na osobitnom vlaku popoludní o 3. hod. má doraziť na stanicu „Rózsahegy fonógyár,“ kde ho uvítajú poprední mužovia liptovskej stolice na čele s hlavným županom Ludvikom Kürthym a podžupanom Júliusom Palugyaym. Minister obchodu navštívi aj Loewovu súknovú fabriku v Žiline. Návštevy ministra vzbudzujú na Horniakoch veľkú spokojnosť, lebo vidno, že minister Hegedüs vrele sa zaujíma o priemyselné a obchodné pomery Horného Uhorska, ktoré v tomto ohľade dost zanedbané bolo. — Minister orby Darányi zase chce sa presvedčiť jako gazdujú Rusini. Ako známo o hmotný dobrobyt hospodárov tak vrele zaujatý minister minulého roku vyárendoval 12.000 jutár obsahujúci majetok grófa Schönborna a v malých parcelách vydal ho do podárendy 4314 rusínskym sedliakom. Tento spôsob podporovania sa dobre osvedčil, lebo Rusini riadne a bez prekážok splácajú árendu, čo na to poukazuje, že do árendy prevzaté pozemky donášajú im dostatočný dôchodok a tak neni sú odkázaní na úžerníkov z Haliče privandrovaných. Minister chce teraz tento systém napomáhania rozprestrieť i na iné s biedou zápasiace kraje na Horniakoch.

Inštalácia nového seniorálneho dozorca. Vo Veľkej Revúci tieto dni inštalovali kraj. vyslanca Gejzu Kubinyiho jako nového dozorca gemerského ev. seniorátu. Inštalovaný konvent bol veľmi valne navštívený. Inštalovaný dozorca z tejto príležitosti daroval 1000 zlatovú základinu na podporovanie farárskych a učiteľských synov chodiacich do gymnásiuma v Rožňave.

V prospech slovenských robotníkov v Budapešti. Posledný konvent liptovského evanj. seniorátu na návrh dr. Emila Stodola vyslal sedemčlenovú komissiu, ktorá sa má radiť o spôsobe, ako by sa dalo postarať o telesné a zdravotné zaopatrenie i o mravné zachovanie našich slovenských robotníkov v hlavnom meste. Komissia dá sa do potyku s jednotlivými farskými úradmi evanjelickými v Liptove, aby sa presvedčila, koľko asi delníkov mešká v Budapešti, a tak vykoná čo možné, aby ľud náš mravne a hmotne nehyunul.

Zhorela synagoga. V Malackách udrel hrom do židovskej synagogy a ačpráve basičia hneď pribehli, predsa celá budova zhorela, lebo nebolo dost vody. Škoda židovskej obce obnáša vyše 40 tisíc zlatých.

Nečas Horné kraje tobo leta stibajú zase veľké živelné pohromy. Veľmi často prší a k tomu sa družia i búrky a privaly. Tak dňa 16. a 17. t. m. ponad viacej miest Liptova prešla veľká búrka spojená s víchrom. Váh sa opäť vyliat a pri Rožomberku porúchal železničný násyp a telegraf a železničný most podmyl tak, že na celej čiare museli na dva dni zastaviť premávku. Búrka a lejak narobili mnoho škody v budovách, v dobytku a úrode. Železničný most medzi Sučanmi a Kráľovami bol zaraz opravený.

Notár, ktorý zomrel hladom. Na ceste pri Čorváši v békéjskej stolici našli mrtvolu jedného intelligentného pocestného a uňho listiny, z ktorých vysvitlo, že patričný je Árpád Miky, diplomovaný notár. Pri zskúmaní jeho mrtvoly lekári zistili, že nešťastný človek pred smrťou už od viac dní nejedol a pravdepodobne hladom umorený klesnul na hradskej a zomrel. Miky bol ešte nedávno mestským notárom v Kisujszállási, ale stratil službu a odtedy bez chleba túlal sa po stolici hľadajúce zamestnanie.

Nežartuj s divým zverom. Do menažerie v Kóšiciach prišiel tieto dni Štefan Lacko, kaprál v 10. honvédskom husárskom pluku a stanúc si pred klietkou leva, pohľadzal mu prednú nohu cez železné mreže. Lev začas pokojne trpel hladkanie, zrazu však skočil a dlapou tak driapnul kaprálovi po ramene, že mu kus kože s mäsom vydrapil. Krvácajúceho husára odviezli do vojanskej nemocnice.

Samovražda. V jednom hostinci v Nitre obesil sa Ľudvik Neumann, kráľ. okresný podsudec z Veľkých Topolčian. Neumann len nedávno bol vymenovaný za podsudecu a predtým úradoval v Segedíne, kde zafúbil sa do jedného dievčaťa, ktoré skvele vydržoval. Pravda zo svojho malého platu nevedel zaokrýť tieto veľké výdavky a tak sa stalo, že z úradných peňazí 200 zlatých defraudoval. Už dva roky žil so svojou milenkou, s ktorou mal i dvoje detí a keď asi pred dvoma mesiacmi vymenovali ho za okr. podsudecu do Veľkých Topolčian, Neumann pojal si svoju milenkú za manželku. Keď sa ale odobral zo Segedína do Veľkých Topolčian, defraudácia vyšla na javo. Neumann zvediac odhalenie, odcestoval do Nitry, kde sa v jednom hostinci obesil.

Záhadná vražda. Na detvianskom laze „Skliarovo“ gazda Pavel Rabic Klátik kosil v borách a keď sa domov navrátil, našiel svoju manželku v posteli zavraždenú, dievku ale a asi šročného chlapca ťažko ranených v krvi ležať. Pri pitvaní Rabicovej zistené, že údery zaťaté boly tvrdým nástrojom, bez pochyby obuchom sekery. Kto spáchal tento ohavný skutok, posvädenie zistené; podozrenie padá na brata nešťastného manžela, s ktorým stál Pavel v ustavičnom spore pre jednu rofu, ktorú zvolenský kráľ. okresný súd tieto dni prisúdil manželovi zavraždenej ženy a preto že sa vraj jeho brat takýmto krvavým spôsobom pomstil pre údajne utrpenú krivdu. Zdanlivý vrah sedí už vo vyšetrovacom väzení.

Storočný pápež. Síce ešte neni tak starý, ale dľa jedného článku dra Lapponiho, lekára sv. otca, ktorý vyšiel s predbežným povolením pápeža v latinskom časopise „Vox Urbis“, Lev XIII. pravdepodobne dožije sto rokov. Lekár Lapponi dopodrobna sdeľuje priebeh poslednej choroby pápežovej a operácie, ktorej sa podrobil a z toho, jako i z tých úkazov, ktoré po chorobe nasledovali, vidí dôkaz tej neobyčajne veľkej životnej sily, ktorá prebýva v zdanlive tak krehkom a slabom tele svätého starca. „Pápež — píše Lapponi — opäť sosalnel, žije dľa svojej starej obyčaje a je veľká nádej, že s tou silou, s ktorou započal 90. rok života svojho — dožije aj sto rokov“.

Konec jedného falšovateľa vína. Vínokupec Eduard Weisz tieto dni zmizaul z Prešporku. Jeho rodina dostala od neho list, odovzdaný v Púchove na poštu, v ktorom sa lúči od svojej rodiny. Weiss žil po pansky, lebo mu obchod s vínom pekný dôchodok donášal. Minulého roku však dokázalo sa, že falšoval víno a vrchnosť ho citeľne pokutovala a okrem toho mal ešte aj 10 dní sedieť. Odtedy jeho obchod upádal a Weiss narobil asi 160.000 zl. dlžôb, oproti čomu je majetku v hodnote 50—60 tisíc zlatých. Tak jeho veritelia utrpia značnú škodu.

Nešťastie. Na rakúsko-uhorskej torpedovej lodi „Adler“ neďaleko dalmatského pobrežia roztrhlo parný kotál. Hrozný výbuch usmrtil 28ročného námorníckeho dôstojníka Mórica Grabmayra a štyroch námorníkov, ktorí v čas nešťastia okolo parostroja službu konali; okrem toho viac námorníkov utrpelo väčšie menšie úrazy. Porúchané torpeda loďami pritiahli i s mrtvými a ranenými ku brehu. Od tridsiatich rokov je to prvé nešťastie pri rakúsko-uhorskom válečnom námorníctve.

Lúpež. V Sempei jakýsi zločinci ozbíjali židovskú synagogu; odniesli viac strieborných nádob a niekoľko sto zlatých z vylámaných pokladníc.

Koľké výdavky má španielsky dvor. Z tej príležitosti, že sa španielska kráľovná-regentka vzhľadom na biedny stav krajiny zriekla sa jedného millionu z kráľovskej civilisty vzdor tomu, že vláda to nechcela dovoliť, lebo civilista nenie kráľova ale monarchie, časopisy spomínajú, koľko troví španielsky kráľovský dvor. Dľa toho výpočtu na udržovanie budovy kráľovského palácu výdava sa ročne 843.000 peset, na byty dvorných zamestnancov 300.000, na pensie 362.000, na úrad hlavného dvormajstra 447.000, na cesty, služobníctvo a dvorné slávnosti 1,034.000, na dvornu kaplnu a na plat dvorných farárov 186.000, na divadiá 172.000, na maštale 697.000, na osvetlenie 44.000, na zahrady, 291.000 a na plat lekárov 64.000 peset. Mnoho sa ztroví na dobročinné ústavy, dary a odmeny: 1,512.000 peset. Voči všetkým týmto výdavkom ročná civilista španielskeho kráľa obnáša 6,130.000 peset (jedna peseta činí asi 45 krov).

Relikvie. Jeden časopis podáva prehľad relikvií Spasiteľových, ktoré sú majetkom rozličných veľkých

Platný od 1. mája 1899.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. mája 1899.

Párkány-Nána—Léva. Léva—Garam-Berzencze.						
Stanice.	triedy	osobný	miešan.	osobný	osobný	miešan.
		vlak	vlak	vlak	vlak	vlak
		I—III.	I—III.	I—III.	I—III.	I—III.
Párkány-Nána	ind.	5:35	9:05	Od 1. júna do 31. augusta.	4:08	—
Kőhid-Gyarmath	>	5:52	9:22		4:25	—
Kéménd	>	6:07	9:37		4:40	—
Bény	>	6:19	9:49		4:52	—
Csata	érk.	6:31	10:01		5:05	—
Oroszka	ind.	6:47	10:27		5:29	—
Garam-Damásd	>	6:57	10:37		5:39	—
Zeliz	>	7:09	10:50		5:52	—
Nagy-Salló	>	7:36	11:18		6:20	—
Alsó-Várad	>	7:53	11:35		6:37	—
Léva	ind.	8:10	11:52		6:54	—
Nagy-Kosmály	>	8:38	—		12:30	7:38
Kovácsi	>	8:46	—		12:39	7:48
Garam-Szt.-Benedek	>	9:04	—		12:57	8:19
Ujbánya	>	9:25	—		1:18	8:57
Rudnó	>	9:30	—	1:24	9:03	
Garamrév	>	*9:41	—	*1:35	*9:20	
Zsarnóca-Fürészmalom	>	*9:47	—	1:42	9:29	
Zsarnóca	>	10:00	—	1:55	9:54	
Szénásfalu-Vihnye(V.-für.)	>	10:13	—	2:09	10:12	
Geletnek-Szklenó (Sz.-für.)	>	10:19	—	2:16	10:33	
Garam-Szt.-Kereszt	>	10:37	—	2:35	11:08	
Saskó-Váralja	>	*10:44	—	2:43	11:18	
Jálna	>	10:53	—	2:53	11:29	
Garam-Berzencze	érk.	11:00	—	3:00	11:37	

Garam-Berzencze—Léva. Léva—Párkány-Nána.					
Stanice.	triedy	miešan.	miešan.	osobný	miešan.
		vlak	vlak	vlak	vlak
		I—III.	I—III.	I—III.	I—III.
Garam-Berzencze	ind.	—	4:25	—	12:30
Jálna	>	—	4:33	—	12:38
Saskó-Váralja	>	—	4:44	—	12:49
Garam-Szt.-Kereszt	>	—	5:01	—	1:06
Geletnek-Szklenó (Sz.-für.)	>	—	5:24	—	1:26
Szénásfalu-Vihnye (V.-für.)	>	—	5:35	—	1:34
Zsarnóca	>	—	6:02	—	2:00
Zsarnóca-Fürészmalom	>	—	*6:07	—	*2:05
Garamrév	>	—	*6:14	—	*2:12
Rudnó	>	—	6:30	—	2:28
Ujbánya	>	—	6:45	—	2:40
Garam-Szt.-Benedek	>	—	7:16	—	3:11
Kovácsi	>	—	7:27	—	3:22
Nagy-Kosmály	>	—	7:38	—	3:36
Léva	érk.	—	7:55	—	3:53
Alsó-Várad	ind.	5:05	—	9:45	4:25
Nagy-Salló	>	5:23	—	10:03	4:50
Zeliz	>	5:46	—	10:26	5:17
Garam-Damásd	>	6:08	—	10:49	5:51
Oroszka	>	6:20	—	11:01	6:04
Csata	>	6:31	—	11:11	6:23
Bény	>	6:38	—	11:18	6:32
Kéménd	>	7:09	—	11:36	7:03
Kőhid-Gyarmath	>	7:20	—	11:47	7:17
Párkány-Nána	érk.	7:33	—	12:00	7:33

Tót-Megyer—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Privigye-Bajmóc.					
Stanice.	triedy	osobný	osobný	osobný	osobný
		vlak	vlak	vlak	vlak
		I—III.	I—III.	I—III.	I—III.
Tót-Megyer	ind.	4:15	11:55	4:10	7:20
Annamajor	>	*4:26	*12:06	*4:21	*7:31
Nagy-Surány	érk.	4:37	12:17	4:32	7:42
Ondrohó	ind.	*4:56	12:39	*4:48	8:02
Komjáth	>	5:08	12:51	5:00	8:14
Nagy-Kér 6. sz. őrh.	>	*5:22	*1:05	*5:14	*8:28
Ivánka	>	5:40	1:23	5:33	8:47
Nyitra	érk.	5:57	1:40	5:50	9:04
Kajsza 10. sz. őrh.	ind.	6:02	1:46	5:55	—
Üzbégh	érk.	6:13	*1:56	6:06	—
Vicsap-Apáti	ind.	6:22	2:05	6:15	—
Szomorfalu	>	*6:41	*2:25	*6:34	—
Nyitra-Ludány	>	6:51	2:35	6:44	—
Nagy-Tapolcsány	>	6:13	3:02	7:07	—
Bossány	>	7:37	3:25	7:30	—
Chynorán 15. sz. őrh.	>	7:54	3:42	7:47	—
Nyitra-Zsambokrét	>	8:04	3:51	7:57	—
Kis-Bélicz	>	8:11	3:58	8:04	—
Nagy-Bélicz	érk.	*8:20	*4:07	*8:13	—
Nagy-Bélicz	ind.	8:24	4:11	8:17	—
Simony	>	8:34	4:25	8:22	—
Nagy-Ugrócz	>	8:45	4:39	8:33	—
Oszlány	>	8:55	4:53	8:41	—
Nyitraszeg	>	9:06	5:08	8:52	—
Nemes-Kosztolány	>	9:15	5:20	9:01	—
Nyitra-Novák	>	9:32	5:43	9:17	—
Koós	>	9:45	6:01	9:30	—
Privigye-Bajmóc	érk.	9:58	6:17	9:43	—

Privigye-Bajmóc—N.-Bélicz. N.-Bélicz—Tót-Megyer.					
Stanice.	triedy	osobný	miešan.	osobný	osobný
		vlak	vlak	vlak	vlak
		I—III.	I—III.	I—III.	I—III.
Privigye-Bajmóc	ind.	8:50	11:3	—	4:55
Koós	>	4:02	11:49	—	5:07
Nyitra-Novák	>	4:14	12:06	—	5:19
Nemes-Kosztolány	>	4:29	12:29	—	5:34
Nyitraszeg	>	4:40	12:44	—	5:45
Oszlány	>	4:48	12:55	—	5:53
Nagy-Ugrócz	>	4:59	1:18	—	6:05
Simony	>	5:06	1:27	—	6:12
Nagy-Bélicz	érk.	5:15	1:38	—	6:21
Nagy-Bélicz	ind.	5:20	—	1:53	6:36
Kis-Bélicz	>	*5:24	—	*1:57	*6:40
Nyitra-Zsambokrét	>	5:33	—	2:06	6:49
Chynorán 15. sz. őrh.	>	5:40	—	*2:12	*6:55
Bossány	>	5:49	—	2:22	7:04
Nagy-Tapolcsány	>	6:12	—	2:44	7:27
Nyitra-Ludány	>	6:30	—	3:07	7:46
Szomorfalu	>	6:53	—	3:33	8:09
Vicsap-Apáti	>	*6:59	—	*3:40	*8:15
Üzbégh	érk.	7:18	—	4:00	8:34
Kajsza 10. sz. őrh.	ind.	*7:28	—	*4:19	*8:44
Nyitra	érk.	7:39	osobný	4:30	8:55
Ivánka	ind.	7:44	4207	5:1	9:5
Nagy-Kér 6. sz. őrh.	>	8:02	2:07	5:32	9:23
Komjáth	>	*8:17	*2:22	*5:47	*9:38
Ondrohó	>	8:32	2:37	6:02	9:53
Nagy-Surány	érk.	*8:41	2:47	*6:11	10:03
Annamajor	ind.	8:52	2:58	6:22	10:14
Tót-Megyer	érk.	*9:12	*3:18	*6:45	10:34

Garam-Berzencze—Selmezbánya.				
Stanice.	triedy	osobný	miešan.	
		vlak	vlak	
		I—III.	I—III.	
Garam-Berzencze	ind.	12:22	5:25	
Kecskés 3. sz. őrh.	>	*12:43	*5:49	
Bélabánya	>	1:28	6:38	
Selmezbánya	érk.	2:03	7:28	

Selmezbánya—Garam-Berzencze.				
Stanice.	triedy	miešan.	osobný	
		vlak	vlak	
		I—III.	I—III.	
Selmezbánya	ind.	9:25	2:55	
Bélabánya	>	9:59	3:28	
Kecskés 3. sz. őrh.	>	*10:30	*3:39	
Garam-Berzencze	érk.	10:50	4:19	

* Podmienečne vlak zastane. Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a kráľ. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.